

РОЛЬ РІПАКІВНИЦТВА У ВІТЧИЗНЯНОМУ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННІ

ВЕНЦУС С. В.

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Науковий керівник – асистент

Голованова Г. Є.

Нині говорити про розвиток ринку біологічного палива в Україні дуже актуально, адже наша держава є залежною від імпорту енергоносіїв. Створення умов для виробництва нетрадиційних видів палива – одна з найважливіших національних проблем у політиці паливно-енергетичного комплексу.

Багатьма вченими виконані дослідження і на їх основі названо один зі шляхів вирішення енергетичного дефіциту в країні – вирощування енергетичних сільськогосподарських культур. До їх категорії відносять олійні культури, серед яких важливе місце посідає ріпак. Цю культуру останніми роками вирощують з метою експорту. В європейських країнах її цінність полягає саме у використанні як сировини для енергогенерації. При наявності певних умов подібний досвід доцільно перейняти і Україні для отримання енергетичної незалежності, особливо при врахування стрімкого розвитку галузі ріпаківництва.

Щороку в Україні використовується близько 60 млн. т. нафтопродуктів, з яких лише 10-12% добувають із власних джерел. Ряд європейських країн, що, мають дефіцит власних ресурсів нафти, почали освоєння ріпаку, як енергосировини, яка щороку росте на полях і самовідновлюється. Адже для вирощування цієї культури на площі 1 га. витрачається 170 кг пального, а з одержаного врожаю (насіння) можна виробити 1,2-1,5 т біопалива. У Німеччині, Бельгії, Нідерландах, Швейцарії та інших країнах технологія виробництва біодизелю добре вдосконалена, його широко використовують для машин у сільському господарстві, для громадського транспорту, техніки, яка працює на ріках та озерах тощо. Основна цінність біодизелю – в його екологічній чистоті й можливості одержувати з відновлюваної сировини.

Культура ріпаку має великі агроекологічні і соціоекономічні перспективи в Україні. Розширення площ вирощування ріпаку створює альтернативу соняшнику. Він відіграє важливу роль у сівозмінах польових культур, не виснажує ґрунт і є добрим попередником для озимої пшениці, а

також цінним кормом для худоби. Приорювання зеленої маси ріпаку в поживних посівах (220–240 ц/га) рівноцінне внесенню 18-20 т гною на гектар. Завдяки тривалому цвітінню ріпак є чудовим медоносом. З одного гектара його посівів можна зібрати 80–90 кг меду. Ріпак покращує структуру ґрунту, фітосанітарно оздоровлює поле, ця рослина здатна очищати ґрунт від радіонуклідів, особливо в районах Чорнобильської катастрофи, оскільки переводить стронцій з розчинних сполук в нерозчинні, запобігаючи поширенню його ґрунтовими водами. Вирощування ріпаку для енергетичних цілей здатне посилити енергетичну безпеку країни, забезпечити нові ринкові можливості та переваги для сільських територій [2].

Формування виробництва біосировини з ріпаку є поштовхом до розвитку не лише аграрного сектора, але й функціонування паливно-енергетичного сектору, адже вважається, що в найближчі роки для нашої країни виготовлення біопалива буде максимально вигідним.

Література:

1. Янович В. П., Маколкіна О. В. Економічна ефективність вирощування ріпаку для виробництва біопалива. Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. - № 1 (48), 2011. – С. 219
2. Оверченко Б.П. Перспективи розвитку ріпаківництва та проблеми виробництва біодизелю в Україні / Б.П. Оверченко, Н.М. Міщенко // Режим доступу: http://eip.org.ua/docs/EP_07_3_75_uk.pdf

СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ПШЕНИЦІ В УКРАЇНІ

ВОРОБІЙОВА Т. В.

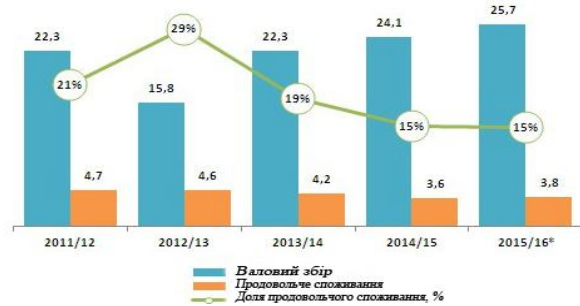
*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Науковий керівник – асистент

Півень А. В.

Пшениця – це одна з найбільш значущих зернових культур у світі. З цього злаку виробляють борошно, крупу, макаронні та кондитерські вироби, а також деякі види пива і горілки. Існує величезна кількість сортів і видів пшениці, але найбільшого поширення набули тверді і м'які сорти. Аналізуючи динаміку виробництва і продовольчого споживання пшениці за п'ятирічний період, можна відзначити планомірне зростання виробництва даної культури і зниження

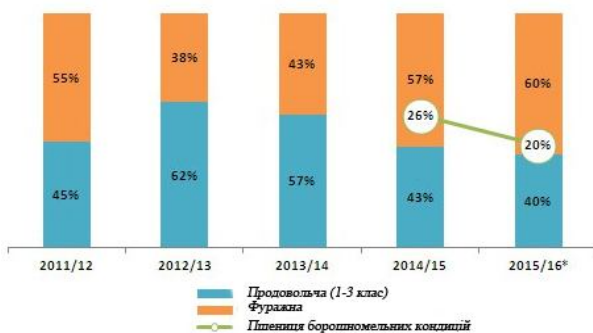
її продовольчої переробки. Так, у порівнянні з 2011/12 маркетингового року (МР) продовольче споживання скоротилося на 19% і в 2015/16 МР оцінюється в 3,8 млн. тонн. Даний обсяг складає всього 15% від валового збору культури в 2015 р, який оцінюється нами в 25,7 млн. тонн і є найбільшим за аналізований період.

Рис. 1. Виробництво і продовольче споживання в Україні, млн. грн.

Експортний потенціал ринку оцінюється в 13,8 млн. тонн, або 54% від валового збору, а внутрішнє споживання - в 12 млн. тонн, що становить 46% від валового збору. Як вже було зазначено, оцінка продовольчого споживання пшениці становить 3,8 млн. тонн, або 15% від валового збору, а кормове споживання культури прогнозується на рівні 5,3 млн. тонн, або 21% від валового збору. Порівнюючи прогнозні показники з результатами 2014/15 МР, можна відзначити, що в поточному сезоні очікується приріст продовольчого споживання на 5,4%, а експорту - на 26,5%.

Розвиток ринку пшениці відбувається за рахунок активізації експортних поставок сировини, а не за рахунок розвитку внутрішньої переробки та експорту готової продукції з доданою вартістю.

Рис. 2. Структура валових зборів пшениці в Україні в розрізі якісних показників

Частка продовольчої пшениці (1-3 класу) складає 40% від загального валового збору, або 10,3 млн. тонн, тобто на рівні показника минулого сезону. А ось обсяг пшениці борошномельних кондицій в поточному сезоні оцінюється всього в 5,1 млн. тонн, або 50% від обсягу продовольчої пшениці. Таке зниження обумовлене як погодними умовами і економією, так і іншими факторами.

По-перше, аграрії з цілком зрозумілих причин продовжують стримувати продаж якісної пшениці. Але ось, на жаль, не завжди ця пшениця зберігається в належних умовах, і в підсумку можна чекати зниження якісних показників. По-друге, відзначається активізація експорту українського борошна, і очікується, хоч і не інтенсивне, але все-таки розвиток даного сегмента. Відповідно, для підвищення конкурентності нашої продукції на світовому ринку будуть висуватися і більш високі вимоги до якості сировини. Таким чином, всього 20% виробленої пшениці може стати хорошою сировиною для борошномелів, що не так і істотно перевершує в розмірі 3,8 млн. тонн [1].

Що стосується цінних прогнозів до кінця сезону, то очікувати зниження цін, навіть на тлі падіння світових цін, не слід. З урахуванням активізації експорту, як сировини, так і готової продукції, очікується зростання цін на продовольчу пшеницю, і можливе збільшення цін на продовольче і фуражне зерно. Або навіть виникнення протилежних тенденцій - зниження у фуражному сегменті і зростання в продовольчому.

Ціни на продовольчу пшеницю за 2014-2015 рр. зросли на 220-320 грн./т, тоді як на фуражну - лише на 80-100 грн./т на умовах поставки поставки EXW-елеватор та СРТ-порт (табл.1).

На світовому ринку спостерігаються протилежна тенденція: ціни на американську пшеницю за досліджуваний період знизилася аж на 32,2 \$/т. Основним чинником такого зниження стало те, що аналітики МСГ США у своєму січневому звіті підвищили прогноз світового виробництва пшениці на 1,2 млн. тонн - до 723,4 млн.тонн, проти 715,3 млн.тонн у минулому МР. Обсяги світових запасів також збільшено на 1,1 млн. тонн.

Для України підтримуючим ціни фактором стало те, що Росія з 1 лютого вводить експортне мито на пшеницю. Це дозволить скористатися додатковим шансом продати пшеницю на світовому ринку, адже у звіті МСГ США уже збільшено обсяги експорту української пшениці до 11 млн.тонн (+0,7 млн.тонн). Саме це, є одним із стимулів до підвищення цін в Україні.

Таблиця 1

Рівень цін на пшеницю в Україні та в світі

Умови поставки	Одиниці виміру	24.12.2014	14.01.2015	+/- до нижньої і верхньої межі ціни станом на 24.12.2014
Україна (EXW елеватор)				
2 клас	грн./т	3100-3200	3360-3520	(+260) – (+320)
3 клас	грн./т	2900-3000	3120-3300	(+220) – (300)
фуражна	грн./т	2770-2900	2850-3000	(+80) – (+100)
Україна (СРТ порти Чорного моря)				
2 клас	грн./т	3400-3530	3650-3750	(+250) – (+220)
3 клас	грн./т	3130-3280	3350-3500	(+240) – (+220)
фуражна	грн./т	2900-3150	3100-3250	(+100) – (+100)
Україна (FOB порти Чорного моря)				
2 клас	\$/т	265 (січ)	269 (лют)	(+4)
3 клас	\$/т	255 (січ)	н/д	н/д
фуражна	\$/т	235 (січ)	230(лют)	(-5)
Ф'ючерсний контракт CBOТ на пшеницю м'яку червону озиму, США	\$/т	233,5 (бер)	201,35 (бер)	-32,15

На ринку найближчим часом спостерігатиметься поживлення, оскільки трейдерів цікавитимуть крупні партії пшениці експортної якості, якої в Україні обмаль. Саме таке пшениця матиме шанс отримати високий рівень цін. Однак, не слід забувати, що ріст українських цін стримуватиме спадний ціновий тренд на пшеницю на світовому ринку.

Отже, озима пшениця - має важливе для національної економіки значення. Вона використовується в трьох основних і дуже важливих напрямках. По-перше, вона має продовольче значення, бо хліб та хлібопродукти є одним із основних продуктів харчування населення України. По-друге, зерно є високопоживним кормом для тварин, тому воно виступає важливим складовим елементом кормової бази тваринництва. Тому від розвитку виробництва зерна в значній мірі залежить економічна ефективність галузі тваринництва. По-третє, зерно є сировиною для багатьох галузей національної економіки: хлібопекарської, борошномельно-круп'яної, макаронної тощо.

Література:

1. Дмитрий Зарипов: «Рынок пшеницы в Украине: прогнозы на следующий год» [електронний ресурс] - Доступ к информации:

<http://hyser.com.ua/economics/rynok-pshenicy-v-ukraine-prognozy-na-sleduyushhij-god-27131>

2. Аграрний Союз України [Електронний ресурс] – Режим доступу до інформації: <http://www.aau.org.ua/rynky-ta-ciny/novini-rinkiv-1/informacijnijbuletenezaleznoiegromadskoieekspertnoieradizpitancinovoiesituaciienaagrarnomurinkuna15sicsna2015r>

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА КУКУРУДЗИ НА ЗЕРНО

ГОЛИШЕВА Ю. О.

Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка
Науковий керівник – к.е.н., доцент
Артеменко О. О.

Сільське господарство є однією з основних галузей народного господарства, оскільки виробництво продуктів харчування - перша умова життя безпосередніх виробників. Водночас воно є сировинною базою легкої та харчової промисловості. Попит на сільськогосподарську продукцію постійно зростає, оскільки збільшується кількість населення. У сільському господарстві як і в інших галузях суспільного виробництва, відбувається постійний розвиток і вдосконалення продуктивних сил і на цій основі зростає ефективність сільськогосподарської праці, що дає змогу з меншою кількістю робочої сили виробляти більше виробництва.

В сільському господарстві існує велика залежність результатів виробництва від погодних умов, зокрема у південній частині України часті посушливі роки - врожай зменшується. Ця обставина має історичне значення для умов формування соціально-оренованої ринкової економіки, оскільки створює крапці можливості для конкуренції різних форм власності, а тим самим для зростання ефективності виробництва. Одним із видів сільськогосподарських культур є кукурудза.

Кукурудза - одна з найцінніших кормових культур. За врожайністю зерна вона перевищує всі зернові культури. Зерно використовується на продовольчі цілі (20%), технічні (15-20%) і на фуражні (60-65%). За вмістом кормових одиниць зерно кукурудзи переважає овес, ячмінь, жито. У зерні кукурудзи 65-70% вуглеводів, 9-12% білка, 4-8% рослинної олії (у зародку до 40%) і лише близько 2% клітковини. Містяться вітаміни А, В1 В2, В6, Е, С, незамінні амінокислоти, мінеральні солі і мікроелементи.

З кукурудзи виготовляють понад 150 харчових і технічних продуктів: борошно, крупу, пластівці,